АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY NAMED AFTER K.D. USHYNSKY"
(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)
MOLDOVA STATE UNIVERSITY
(Department of Psychology)
UNSVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW
(Institute of Psychology)
VILNIUS UNIVERSITY
(Institute of Psychology)
JOHNS HOPKINS UNIVERSITY
(Department of Psychology & Brain Sciences)
ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY
(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)
KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA
(Department of Psychology)
CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY
(Department of Practical Psychology)
VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY
(Department of Psychology)
ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

ACTUAL PROBLEMS OF PRACTICAL PSYCHOLOGY

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
(кафедра психології)
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ
(Інститут психології)
ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(Інститут психології)
УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА
(кафедра психології та досліджень про мозок)
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
(кафедра психології)
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(кафедра практичної психології)
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
(кафедра психології)
ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

UDK 001+159.9 (063)
BBK 72+88.4
Z-41

It is printed by the decision of the Academic Council of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (protocol No. 17 dated 06/27/2024).

ORGANIZING COMMITTEE

Heads of the organizing committee

Krasnozhon Andriy Vasylyovych – Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Myzichenko Hanna Vyacheslavivna – Doctor of Political Sciences, Professor, Vice-Rector for Research of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Prof. Abramciów Rafał – Doctor Ph. D in Psychology, Associate Professor, Director of the Institute of Psychology, University of the National Education Commission (Krakow).

Potang Angela – Associate Professor, PhD in Psychology Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Jusienė Roma – Professor, PhD in Psychology, Director of Psychology Institute, Vilnius University (Lithuani).

Bedny Marina – Assistant Professor, Department of Psychological and Brain Sciences Johns Hopkins University (USA).

Deputy Heads

Prof. Krzywoszański Łukasz – Doctor PhD in Psychology, Associate Professor at the Institute of Psychology, Director of the Centre for Research on Neurocognitive Functions and Self-Regulation. Head of the Neurocognitive Psychology Department, University of the National Education Commission (Krakow).

Bondarenco Olga – PhD in Psychology, Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Cerlat Raisa – Associate Professor, PhD in Psychology, Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Asieieva Yuliia Oleksandrivna – Doctor of Psychological Sciences, Head of the Department of Language and Psycho-Pedagogical Training, Odesa National Economic University (Odesa).

Vdovichenko Oksana Volodymyrivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Dean of the Social and Humanitarian Faculty, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Zaritska Valentyna Vasylivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Practical Psychology Department, Classical Private University (Zaporizya).

Kazanzhy Maria Yosypivna– Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of General and Differential Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Overchuk Victoria Anatolivna– Doctor of Economic Sciences, Candidate of Psychological Sciences, Professor, Head of the Psychology Department, Vasyl Stus Donetsk National University (Vinnytsia).

Savenkova Irina Ivanivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Sitnik Svitlana Volodymyrivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Fomenko Karina Ihorivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor of the Psychology Department, Kharkiv National Pedagogical University named after H. S. Skovoroda (Kharkiv).

Members of the organizing committee:

Symonenko Svitlana Mykolaivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Professor Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Kondratieva Iryna Pavlivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Kosianova Olena Yuriivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Lazorenko Tetiana Mykolaivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Grek Olena Mykolaivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution

«South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Golovska Iryna Georgivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Melnychuk Iryna Valentinivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Maistrenko Tetiana Mykolaivna – PhD student in Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Actual problems of practical psychology: Collection of scientific works of International Scientific and Practical Internet Conference(17 May 2024, м. Odessa). Odessa, 2024. 425 P.

The collection contains materials from an international scientific and practical conference dedicated to addressing current issues in practical psychological science. The scientific works primarily focus on theoretical and practical aspects of modern psychological science.

Attention to all applicants, post-graduate students, and young scientists from psychological and pedagogical universities.

ЗМІСТ

Секція І.
КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ВПЛИВ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ
Овсепян К. М., Карпич І.А., Лазоренко Т. М. ……20
ВИКОРИСТАНННЯ ЦИКЛІЧНОЇ МОДЕЛІ РИЗИКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НЕБЕЗПЕКИ
Нечипоренко В. В., Поспелова І.Д……..23
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФЕНОМЕНУ САМОТНОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ
Трофименко А. М., Карпич І. В., Лазоренко Т. М…….25
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ У НОВІЙ ЕТНІЧНІЙ ДІАСПОРІ
Климчук Б.В., Асєєва. Ю.О……28
ВИВЧЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ ТА ЇЇ КОРЕЦІЯ В УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ
Малиш В.Є., Венгер Г. С……29
ВПЛИВ ҐЕНДЕРНИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНО-ДЕПРЕСИВНИХ РОЗЛАДІВ У МОЛОДІ
Кулєва М. В., Асєєва. Ю.О…….34
ҐЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ
Христофорова В.С., Асєєва. Ю.О……..36
ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ
Горб Г. В., Штученко І.Є……38
ВПЛИВ КОЛЬОРУ НА КОГНІТИВНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ
Кісілевич О. П., Короцінська Ю.А…….41
ДО ПИТАНЬ КОНФЛІКТОГЕННОСТІ ТА СУСПІЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В КОНТЕКСТІ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПСИХОЛОГІЇ
Двойних К.Є., Грек О. М……45
ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТИЧНИХ ОСІБ
Романова О. А., Бабчук О.М……..49
ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ПОДІЙ НА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОЯВУ ПРОКРАСТИНАЦІЇ
Коджаман Е.Ш……51
ПСИХОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОНИКЛИВОСТІ
Сороченко О.В…….55
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ
Семьошин А. Г., Зарицька В.В……..58
АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ
Дерновий Ю.І……..60

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТИЧНИХ ОСІБ

Романова О. А., Бабчук О.М.

Одеський національний економічний університет
(м. Одеса, Україна)

Актуальність теми базується на потребі розуміння та підтримки здорових міжособистісних стосунків у сучасному суспільстві. Зростаюче значення емпатії як ключової складової соціальної компетентності ставить питання про вивчення індивідуальних факторів, які впливають на розвиток цієї якості.

У сучасному світі, де спілкування та взаємодія між людьми відіграють важливу роль у всіх сферах життя, розуміння та підтримка емпатії має велике значення для побудови позитивних відносин в родині, на роботі, у школі та інших сферах. Дослідження індивідуальних особливостей, які впливають на розвиток емпатії, дозволить розробляти ефективніші програми та методики її формування у різних вікових та соціокультурних групах.

Сучасне суспільство стикається з безпрецедентними викликами, пов'язаними зі змінами у структурі спілкування та соціальними ролями. Зростання технологічної віртуальності може впливати на розвиток емпатії та міжособистісних взаємин у юнацькому віці. Важливо врахувати, що молодь перебуває на етапі активного становлення особистості, і вплив емпатії має вагоме значення у її соціальному розвитку. Зростаючи в умовах цифрового спілкування, молодь стикається із завданням зберегти та розвинути свою емпатічність в іншому форматі взаємодії [2]. Таким чином, дослідження емпатії стає не лише актуальним, але й стратегічно важливим для розуміння та підтримки психосоціального здоров'я молодого покоління в умовах постійних соціальних і технологічних змін. Розуміння індивідуально-психологічних особливостей емпатичних осіб має велике практичне значення для підтримки позитивних міжособистісних взаємин і сприяння гармонійному розвитку суспільства.

Емпатія — це моральна якість людини, яка виявляється в розумінні емоційного стану іншої людини, «розумінні її почуттів і переживань, усвідомленні бажання підтримувати й дієво допомагати іншим» [4].

Емпатія, як предмет наукового дослідження, розглядається у різних галузях науки, зокрема у психології, соціології, нейробіології та медицині. Вивчення цього поняття дозволяє краще розуміти людську природу, міжособистісні взаємини та механізми сприйняття та реагування на емоції інших [1].

Емпатія - це важлива людська якість, яка визначається здатністю розуміти та співпереживати почуття інших людей. Це не лише спосіб відчути світ іншої людини, але і здатність відкрити своє серце та допомогти їй. Індивідуально-психологічні особливості емпатичних осіб є предметом дослідження багатьох вчених, оскільки вони мають значний вплив на соціальні відносини, психічне здоров'я та загальну якість життя.

Однією з ключових особливостей емпатичних осіб є їхня здатність до співчуття та розуміння емоцій інших. Вони відкриті до чужих почуттів і готові

надавати підтримку в скрутних ситуаціях. Такі особи здатні легко встановлювати контакти з іншими, проявляючи розуміння та турботу. Другою важливою особливістю є здатність до адекватної емоційної реакції. Емпатичні люди здатні контролювати свої емоції, не піддаваючись перебільшенню або недооцінюванню власних почуттів. Вони вміють виявляти велику емоційну стабільність та впливати на емоційний стан інших людей. Третім аспектом є здатність до емпатичної комунікації. Емпатичні особи мають високий рівень комунікабельності та вміють ефективно взаємодіяти з іншими. Вони володіють навичками слухання, вміють ставити відкриті питання та демонструвати зацікавленість у співбесіді [3].

Емпатичність відображається в здатності почувати себе у шкірі іншої людини, розуміти її переживання та відчувати їх на власному досвіді. Це дозволяє емпатичним особам легше встановлювати довіру та підтримувати глибокі міжособистісні зв'язки з іншими. Крім того, емпатичні особи зазвичай проявляють більшу чутливість до потреб інших людей і можуть активно займатися благодійною та волонтерською діяльністю. Вони готові приходити на допомогу та підтримку тим, хто потребує цього, що робить їх важливими членами спільноти та сприяє побудові позитивних міжособистісних відносин [1].

Емпатія, як важливий аспект людської психології, досліджується і розуміється з різних перспектив. Це не лише здатність розуміти та співчувати іншим, але й складний психологічний процес, що включає в себе емоційну реакцію, когнітивне розуміння та поведінкові вияви. У світлі цього, розгляд індивідуально-психологічних особливостей емпатичних осіб є важливим аспектом для розуміння та вивчення цього явища [2].

Відомо, що емпатія є важливою складовою соціальної компетентності, яка сприяє успішній взаємодії з оточуючими та підтримує гармонійні міжособистісні стосунки. Однак, рівень емпатії може варіюватися в залежності від індивідуальних характеристик особистості, таких як вік, стать, освіта, соціальний статус та інші. Розуміння цих особливостей є важливим для розробки програм та методів підвищення емпатичних навичок у різних груп населення, включаючи дітей, підлітків та дорослих [4].

Таким чином, індивідуально-психологічні особливості емпатичних осіб включають здатність до співчуття, співпереживання, адекватну емоційну реакцію, встановлення глибоких міжособистісних зв'язків та виявлення чутливості до потреб інших. Емпатичність є ключовим фактором у формуванні позитивних міжособистісних відносин та підтриманні гармонії в суспільстві. Емпатичні особи мають здатність розуміти та відчувати емоції інших людей, що сприяє сприйняттю їхніх потреб та підтримці. Крім того, емпатичність може бути основою для активної соціальної діяльності, волонтерства та благодійництва. Емпатичні особи здатні бути підтримкою для інших та вносити значний внесок у покращення спільного благополуччя.

Отже, важливо враховувати індивідуально-психологічні особливості емпатичних осіб у практиці спілкування та взаємодії, щоб підтримувати

позитивний клімат в суспільстві та сприяти побудові гармонійних відносин між людьми.

Література

1. Балєва Т. Особливості емпатії сучасних підлітків. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти.* 2015. №5. С. 29-31.
2. Вавринів О.С. Становлення поняття емпатії в психології. *Теорія і практика сучасної психології.* 2019. №2. Т.1. С. 28-31.
3. Розвиток емпатії як важливого компоненту соціального розвитку особистості. Чорноморський національний університет імені Петра Могили. 2022. 80 с.
4. Стадник Н.М., Зайцева О.М., Коц В.П. Дослідження емпатії як психофізіологічного компоненту. *Перша міжнародна конференція молодих учених «Харківський природничий форум».* Харків, 19-20 квітня 2018 року. С. 21-23.

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ПОДІЙ НА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОЯВУ ПРОКРАСТИНАЦІЇ

Коджаман Е.Ш.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)

Сучасна нестабільність і хаос призвели до різкого зростання явища відкладання справ на потім, що призводить до неефективного використання часу і зниження результативності у всіх сферах життя людини. Термін "відкладання справ на потім" вперше був вжитий в науковому контексті в 1977 році П. Лінгенбахом у його книзі "Відкладання справ на потім у житті людини". Однак згадки про цей феномен можна знайти набагато раніше, у працях авторів середини 18 століття і навіть у Оксфордському словнику 1548 року. Деякі вчені, зокрема Дж. Феррарі, підкреслюють, що відкладання важливих рішень і завдань було розповсюджене впродовж історії людства, але з початком промислової революції, починаючи з 1750 року, ця проблема стала набувати негативних вимірів. Сутність явища відкладання справ на потім полягає у тенденції уникати або відкладати виконання певних дій через тривогу перед невизначеними наслідками цих дій. Прокрастинація розглядається як типова людська помилка, що полягає у свідомому відкладанні виконання запланованих завдань, ігноруючи їх негативні наслідки. Основні критерії, які визначають це явище, - це затримка, марність і контрпродуктивність. Відкладання справ на потім – це модель поведінки, при якій людина свідомо відкладає важливі завдання, проте продовжує активність, спрямовану на непотрібні або марні заняття [1].

Варто відзначити, що не кожне відтермінування може вважатися прокрастинацією. Вчений Б. Кнаус стверджує, що затримка у виконанні дій або завдань не завжди призводить до негативних наслідків. Прокрастинація може бути навіть корисною, оскільки вона може бути спровокована необхідністю збору або усвідомленням важливої інформації. Деякі люди вважають, що нестача часу допомагає їм придумувати креативні ідеї або виконувати завдання ефективніше. Таке ставлення до прокрастинації свідчить про те, що в деяких